

AZ ELSŐ HÍR A MOLDVAI „SÍPOSOKRÓL”

Első moldvai utamon (a részletes élménybeszámolót lásd a 2. számú függelékben), 1973-ban ismerkedtem meg Külsőrekecsin faluban Fehér Mártonnal, aki *hedegűből énekelt*, (ahogy a csángók mondják mássalhangzóátvetéssel a hegedülést, „a cântă la vioră” román kifejetést fordítva magyarra), Csicsó Márton sültüssel (furulyással), aki még siratózni is tudott. Felesége, Rózsi néni szintén sok értékes dalt tudott. (A felsoroltakról és más moldvai adatközlőkről lásd a NM diatár és fényképtár 1973–1976 sorozatait). Nagy titokban végeztük a felvételeket. Tőlük és Trunki András-tól tudtam meg, hogy van egy dudás (ahogy ők mondták: *sípos vagy oláh¹ csimpolyos*) a faluban. Felesége, Rózsi néni jelenlétében így mesélt a „sípról” Csicsó Márton (CS. M. = Csicsó Márton, S. Gy. = Stuber György, HH StGy_Kz_0012, 1973; NM K199, 1973; ZTI K/142, 1973):

S. Gy.: *S hogyan muzsikáltak, miket?*

Cs. M.: *Há én sültüvel sültültem, siratóztam, siratóztam, mondtam e szavakat.*

Rózsi néni: *Trunki Andráséknál voltunk.*

Cs. M.: *Pipéltem a levélből.*

S. Gy.: *S ő addig, Ferenc, Mesterke?²*

Cs. M.: *A zöreg, ott volt ő es, le volt híva.*

Rózsi néni: *De most meg van halva!*

Cs. M.: *Mindcsak magyarok e mint maguk, voltak.*

S. Gy.: *Csimpolyval?³*

Cs. M.: *Csimpolyval, ő volt a zöreg, de meg van halva, csimpoly⁴ ott van a Gergelynél mindcsak e fiánál.*

---

¹ Magyar iskolák hiányában nem volt hol megtanulniuk, hogy a románság hajdani becsületes neve, a vlachból származó „oláh” mára már csúfnévvé fajult. Akkoriban még alig mondta csángó, hogy „romány”, ma már gyakori, hogy kijavítják magukat az „oláh” szó kimondása után: „romány”-t mondanak.

² Csicsó Márton külsőrekecsini furulyás szerint Mesterke Gergely édesapja, Mesterke Ferenc kitűnő „sípos” volt.

³ A csángó nyelvjárásokra jellemző, hogy a részeshatározó és eszközhatározó ragját a régies hasonulás nélküli „-val” formában használják.

⁴ A moldvai csángó nyelvjárásokra jellemző a határozott névelő korlátozott használata. A finnugor nyelvek archaikus vonását kell keresni ebben (Keszi Kovács László szíves közlése).

S. Gy.: *Az is tud?*

Cs. M.: *Tudogat igen. Ollyat⁵ lehet csányini. Ha megvan a feje nekije. Oda a sültüje elé melyik bé van téve a fejbe, a kecskének két lába szolgál. Kecskébőrből kell csinálni az ullant. Kecskébőrből. Ide béfogja, szájával fújja azt a csüt, hogy legyen szél abba a bőrbe ott, oda bé abba az ilyen zacskóba mind az ujjaival elpróbálja. Szépenn áll, szépenn áll.*

1. Csicsó Márton külsőrekecsini furulyás. Külsőrekecsin, 1973.

---

⁵ Az „ly”-t régiesen, „lly”-nek mondják, megnyomva az „l”-t, amivel a „j” szinte egybeolvad és alig hallatszik.